

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ : ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**Διδαγμένο κείμενο****Θουκυδίδη Περικλέους Ἐπιτάφιος (42)**

«Δι' ὃ δὴ καὶ ἐμήκνυνα τὰ περὶ τῆς πόλεως, διδασκαλίαν τε ποιούμενος μὴ περὶ ἴσου ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα καὶ οἷς τῶνδε μηδὲν ὑπάρχει ὁμοίως, καὶ τὴν εὐλογίαν ἅμα ἐφ' οἷς νῦν λέγω φανεράν σημείους καθιστάς. Καὶ εἴρηται αὐτῆς τὰ μέγιστα· ἅ γάρ τὴν πόλιν ὕμνησα, αἱ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐκόσμησαν, καὶ οὐκ ἄν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἰσορροπος ὥσπερ τῶνδε ὁ λόγος τῶν ἔργων φανεῖη. Δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν ἀνδρός ἀρετὴν πρώτη τε μνηύουσα καὶ τελευταία βεβαιοῦσα ἢ νῦν τῶνδε καταστροφή. καὶ γάρ τοῖς τᾶλλα χεῖροσι δίκαιον τὴν ἐς τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίαν προτίθεσθαι· ἀγαθῶ γὰρ κακὸν ἀφανίσαντες κοινῶς μᾶλλον ὠφέλησαν ἢ ἐκ τῶν ἰδίων ἔβλαψαν. τῶνδε δέ οὔτε πλούτου τις τὴν ἔτι ἀπόλαυσιν προτιμήσας ἐμαλακίσθη οὔτε πενίας ἐλπίδι, ὡς κἂν ἔτι διαφυγὼν αὐτὴν πλουτήσειεν, ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιήσατο. τὴν δέ τῶν ἐναντίων τιμωρίαν ποθεινοτέραν αὐτῶν λαβόντες καὶ κινδύνων ἅμα τόνδε κάλλιστον νομίσαντες ἐβουλήθησαν μετ' αὐτοῦ τοὺς μὲν τιμωρεῖσθαι, τῶν δέ ἐφίεσθαι, ἐλπίδι μὲν τό ἀφανές τοῦ κατορθώσειν ἐπιτρέψαντες, ἔργῳ δέ περὶ τοῦ ἤδη ὀρωμένου σφίσιν αὐτοῖς ἀξιοῦντες παποιθέναι».

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «**Δι' ὃ δὴ καὶ ἐμήκνυνα ... καταστροφή**». **Μονάδες 10**

B. Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

B1. «**καὶ εἴρηται αὐτῆς τὰ μέγιστα**.»

Σε τι ακριβῶς συνίσταται η απόκλιση του Επιταφίου λόγο του Περικλή από έναν τυπικό επιτάφιο της εποχής του;

Μονάδες 10

B2. «**Λόγοι - ἔργα**»: Να σχολιάσετε τη σχέση «λόγων - ἔργων», την οποία διατυπώνει στο κείμενο ο Περικλής.

Μονάδες 10

B3. «**Πλοῦτος - πενία**». Πῶς συλλαμβάνει ο Περικλής τη σχέση ἀνθρώπων καὶ πλούτου, στην περίπτωση των πεσόντων, στο απόσπασμα «**τῶνδε δέ ... ἐποιήσατο**», καὶ με ποια στοιχεία τη συμπληρώνει στο ἀπό μετάφραση ἀπόσπασμα του κεφαλαίου 43 (που παρατίθεται παρακάτω), γιὰ τὴν περίπτωση των ζωντανών;

Θουκυδίδη Περικλέους Ἐπιτάφιος (43)

[...] Εσεῖς λοιπὸν να ἔχετε αὐτοὺς ἐδῶ πρότυπα καὶ να θεωρήσετε θεμέλιο τῆς εὐτυχίας τὴν ἐλευθερία καὶ θεμέλιο τῆς ἐλευθερίας τὴ δυνατὴ ψυχὴ· καὶ ἔτσι μὴ δειλιάζετε μπροστὰ στους κινδύνους τῆς μάχης. Γιατί δεν ἔχουν σοβαρότερο λόγο ν' ἀψηφούν τὸ θάνατο οἱ ἀπόκληροι τῆς ζωῆς, που δεν ἔχουν να ἐλπίζουν καλύτερες μέρες ἀλλὰ ἐκεῖνοι που, στη ζωὴ που τους ἀπομένει, ὑπάρχει φόβος να μεταβληθεῖ ριζικά ἡ καλὴ τύχη τους· αὐτοὶ, ἀν κάπου σκοντάψουν, ἔχουν να χάσουν περισσότερα ἀπὸ κάθε ἄλλον. Γιατί, γιὰ ἕναν ἄντρα με ὑψηλὸ φρόνημα, εἶναι πιο πικρὴ ἡ ἐξαθλίωση που φέρνει ἡ δειλία παρὰ ὁ θάνατος που ἐρχεται χωρὶς να τὸν νιώσει, σε στιγμὴ ἐξαρσης τῆς δυνάμεώς του καὶ τῆς κοινῆς ἐλπίδας.

Μονάδες 10

B4. Ποιες οἱ διαφορὲς ἀνάμεσα στον Ἐπιτάφιο του Περικλή καὶ ὑπόλοιπες δημηγορίες του Θουκυδίδη;

Μονάδες 10

B5. Να γράψετε στο τετράδιό σας ποιες ἀπὸ τις λέξεις του πρωτοτύπου κειμένου εἶναι ἐτυμολογικά συγγενεῖς με τις παρακάτω λέξεις:

Αδίδακτος, ρήτορας, ευκοσμία, εμπρόθετος, φασματικός, ατελεύτητος, λεξιπενία, φυγόδικος, λήμμα, νόμισμα.

Μονάδες 10

Γ. Αδίδακτο κείμενο**Ξενοφώντος Απομνημονεύματα Α, 6,14**

(14) Ἐγὼ δ' οὖν καὶ αὐτός, ὃ Ἄντιφῶν, ὥσπερ ἄλλος τις ἢ ἵππῳ ἀγαθῷ ἢ κυνὶ ἢ ὄρνιθι ἦδεται, οὕτω καὶ ἔτι μᾶλλον ἦδομαι φίλοις ἀγαθοῖς, καὶ ἐάν τι ἔχω ἀγαθόν, διδάσκω, καὶ ἄλλοις συνίστημι παρ' ὧν ἂν ἠγῶμαι ὠφελήσεσθαι τι αὐτούς εἰς ἀρετὴν· καὶ τοὺς θησαυροὺς τῶν πάλαι σοφῶν ἀνδρῶν, οὓς ἐκεῖνοι κατέλιπον ἐν βιβλίοις γράψαντες, ἀνελίττων κοινῇ σὺν τοῖς φίλοις διέρχομαι, καὶ ἂν τι ὀρῶμεν ἀγαθόν, ἐκλεγόμεθα· καὶ μέγα νομίζομεν κέρδος, ἐάν ἀλλήλοις φίλοι γινώμεθα. Ἐμοὶ μὲν δὴ ταῦτα ἀκούοντι ἐδόκει αὐτός τε μακάριος εἶναι καὶ τοὺς ἀκούοντας ἐπὶ καλοκάγαθίαν ἄγειν.

ἀνελίττων = ξετυλίγοντας (το βιβλίο που είχε μορφή κυλίνδρου).

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το κείμενο.

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ὀρῶμεν: το ίδιο πρόσωπο στην ίδια ἐγκλίση και φωνή του αορίστου β'

γινώμεθα: το δεύτερο ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β'

ὠφελήσεσθαι: το απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής

συνίστημι: το δεύτερο ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου της ίδιας φωνής και τη γενική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής της ίδιας φωνής. **Μονάδες 5**

Γ2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ὄρνιθι: την αιτιατική ενικού

τι: τη δοτική πληθυντικού του ίδιου γένους

σοφῶν: την αιτιατική πληθυντικού θηλυκού γένους

μέγα: τα παραθετικά επιθέτου στο γένος, τον αριθμό και την πτώση που βρίσκεται

ταῦτα: τη γενική πληθυντικού θηλυκού γένους. **Μονάδες 5**

Γ3.α. «ἂν τι ὀρῶμεν ἀγαθόν, ἐκλεγόμεθα».

Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο και να τον μετατρέψετε σε υποθετικό λόγο του μη πραγματικού. **Μονάδες 4**

Γ3.β. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τα παρακάτω:

φίλοις, εἰς ἀρετὴν, ἀλλήλοις, φίλοι, ἀκούοντι, εἶναι.

Μονάδες 6